

Torkan i Jaghori är här

TEXT & BILD: BÖRJE ALMQVIST

Den lilla Toyotan skumpar fram genom hjulspåren som leder till det torkdrabbade Jaghoridistriktet i östra delen av Ghazniprovinsen. När jag var där knappt sex år tidigare hade torkan just slagit till. Många jag pratade med då var skräckslagna över hur de skulle klara sig över vintern. Skulle de stanna och svälta eller börja vandra mot trakter där det kanske fanns mat?

Då var det talibanerna som regerade i distriktet. Ett distrikt som främst befolkas av folkgruppen hazarer. Och vi åkte den kortaste vägen, för då var allt lugnt och tryggt. Talibanernas distriktsguvernör värdade till mig om hjälp till byar som lätt skulle bli bortglömda, men där folket hade det svårt.

Det var då det. Nu får vi åka en lång omväg för att inte dagens talibaner ska få syn på oss. De kontrollerar större delen av Ghazniprovinsen ända till byarna i staden Ghaznis utkanter. Biståndsarbete är förknippat med fara i stora delar av provinsen, även för afghanska biståndsarbetare som arbetar för en utländsk organisation.

DÄRFÖR HAR MIN färdkamrat vidtagit försiktighetsåtgärder så att ingen ska veta att jag har några andra planer än att besöka SAKs kontor i staden och sedan åka tillbaka längs huvudvägen till Kabul. Guiden fick så sent som dagen innan avresa veta att jag skulle åka med, medan chauffören insåg det fem minuter innan avfärd från Ghazni.

Om folk visste vad som var på gång kanske de skulle råka nämna det för fel person som skulle kunna ringa sina kontakter bland talibanerna som då skulle kunna ligga i bakhåll.

Andra biståndsorganisationer i Ghazniprovinsen har attackerats och personalen hotats till livet om de inte slutar med sin verksamhet. Danska biståndsorganisationen Da-caar är en av dem och de har stängt sitt kontor i provinsen.

För inte länge sedan låg här en sjö. Bilden är tagen i farten när sällskapet åker över Nawursjöns botten.

Under den sju timmar långa resan passerar vi i huvudsak vad som ser ut som bergsöken. För inte så många år sedan, i slutet av 1990-talet, var det inte så. Då var det delvis ett jordbrukslandskap. Nu kör vi tvärs över Nawursjöns botten. Tidigare var den en av de större sjöarna med ett rikt fågelliv. Allt som får mig att ana att det här en gång legat en stor sjö är några svaga strimor av vatten som blivit kvar och glimmar vackert blått långt där borta.

GÅNG PÅ GÅNG längs vår färdväg ser jag vad som ser ut som fint terrasserad åkermark med bördig jord. Jag frågar mina färdkamrater om det odlats något här i år och får likartade svar.

– Det var fyra år sedan det såddes något här

– Nej inte i år.

– För ett par år sedan.

Efter en hastig lunch vid vägkanten fortsätter vi genom ett bergslandskap där det växer träd och där vattnet porlar i små kanaler. Tanken på torkan försvinner för en liten stund tills vi åker ut ur denna lilla oas och kör ut i vad som närmast kan beskrivas som ett kargt månlandskap. Vi är tillbaka i den bistra verklighetens Jaghori.

Efter en kort paus i distriktets

centralort Sange Marcha fortsätter vi. Min färdkamrat letar efter folk han känner och som han vet inte överdri- ver och som kan berätta om hur det verkligen ligger till med torkan.

– Tidigare när jag jobbade på ett av ministerierna i Kabul, beräknades det bo 140 000 människor i det här distriktet. De senaste tio åren har hälften av dem lämnat sina hem, undan torka och fattigdom. Så gott som alla som idag bor här lever av pengar som skickas av släktingar som arbetar i staden Ghazni eller utomlands i Iran och Pakistan. Annars skulle de inte överleva. Ingen här kan längre klara sig på jordbruket, förklarar min färdkamrat.

Till slut hittar han en av sina vänner. Det blir ett kärt återseende med stora björnkramar efter afghansk modell. Vi går in i familjens gästrum på övervåningen där hans familj; söner och en dotter, och några av de närmaste grannarna, snart har samlats. Ute på gården har han en brunn. Här växer också ett par fruktträd.

– Det är en av två brunnar som inte torkat ut här i området. Därför har mina två fruktträd överlevt. De andra familjernas fruktträd har torkat och dött. Här i Jaghori har vi skördat mindre och mindre frukt för varje år som gått. En del fruktträd

för att stanna

har torkat och huggits ned till ved, berättar vår värd.

Han bekräftar också vad min färdkamrat berättat på vägen.

– Män från varje familj har åkt till Iran för att arbeta och skickar hem pengar till familjerna. En del har även rest till Saudiarabien och Förenade Arabemiraten. De flesta reste häri-

från för tre-fyra år sedan.

Alla aspekter av livet har försämrats. Förra året fanns det mjölk i området. Det finns det inte längre. Alla kor har sålts för slakt.

– Själv hade jag två kor och åttio får och getter. Nu har jag inga kvar. Jag har sålt hälften av min mark också. Det har många gjort. De säljer till rika människor som tänker bygga hus och djupborra brunnar.

SAK har konstruerat 120 brunnar i distriktet.

– Mellan 40 och 50 procent av dem har torkat ut. Grundvattnet har sjunkit hela tio meter, berättar han.

Även områdets karez (underjordisk bevattningskanal) har torkat ut fullständigt. Förra året gav den åtminstone tillräckligt med vatten så att djuren kunde dricka.

Snart befinner jag mig åter i staden Ghazni. Här diskuterar jag torkan med Mohammad Ghani, chef för SAKs regionala ingenjörsavdelning. Han tror inte längre på tillfällig torka.

– Den är permanent. Den kom samtidigt med talibanerna, 1995, till

de södra delarna av vår region, södra Ghazni och Paktika. Sedan dess har det skett en stor folkomflyttning till städerna. Dessvärre är det ingen som följer utvecklingen. Man måste ta tag i situationen och göra något åt den men det är ingen som gör något.

Det är dags för mig att lämna Jaghori för denna gång. I bilen tillbaka kretsar mina tankar kring de drabbade jag lämnar bakom mig. Hur ska det gå för dem? Ska dessa gästfria människors vänlighet till slut återgäldas av naturen? Hur illa de än har det så bemöter de alltid, precis som överallt i Afghanistan, en besökare med stor gästfrihet hur fattiga de än är. Ska torkans onda cirkel brytas denna vinter. Hoppet tänds på vägen tillbaka till Kabul när jag ser bergen runt omkring täckta av nysnö. Kanske kommer smältvattnet tillbaka i vår och ger jordbruket liv. ■

Fotnot: Namnen på dem som var med på resan till Jaghori och de vi mötte har undanhållits eftersom talibanerna har utfärdat dödsstraff för dem som samarbetar med utländska biståndsorganisationer.